

INSPIROVÁNO SKUTEČNÝMI UDÁLOSTMI

SIBIŘSKÝ

V
KSEFT

JOSH HAVEN

Josh Haven

SIBIŘSKÝ KŠEFT

THE SIBERIA JOB

Copyright © Josh Haven, 2023

České vydání © Bourdon, 2024

Překlad © Jan Škrob, 2024

Obálka © Jiří Dvorský

Mapy © Panther Media GmbH/Alamy Stock Vector

© Rainer Lesniewski/Alamy Stock Vector

ISBN: 978-80-7611-144-8

Podle skutečných událostí

SIBIŘSKÝ

KŠEFT

JOSH HAVEN

nakladatelství
BOURDON

Předmluva

Pro román založený na skutečných událostech není úplně nejšťastnější, když se ony události vyvíjejí dál i v době, kdy se kniha dostává do tisku. K práci na tomhle příběhu mě přivedlo předčasné a náhlé úmrtí muže, který po pádu Sovětského svazu předával jednu z nejmocnějších a nejuvdělečnějších firem na světě – ruskou energetickou společnost – ze státních do soukromých rukou. Protože děj románu vychází ze skutečnosti, figuroval v první verzi rukopisu reálný název téhle firmy. Naneštěstí jsou ale lidé s ní spojení dál vraždění (za uplynulých šest měsíců jich bylo přinejmenším pět), takže vydání knihy, jejímž je firma předmětem, je docela choulostivá záležitost. A protože tohle beztak není žádná publicistická reportáž, ale román inspirovaný skutečnými událostmi, některé podrobnosti související s firmou – včetně názvu – byly změněny.

Skoro všechny ruské energetické společnosti mají v názvu slovo „gaz“, což znamená plyn, nebo „neft“, tedy ropa, případně obojí. *Rosneft*, *Gazprom*, *Transneft*, *Northgaz* a *Rusneftgaz* – a dalo by se pokračovat dál. Pro dosažení neutrálního tónu se tak naše firma bude jmenovat *Gazneft*.

Neprozradím nic o její skutečné identitě, když řeknu, že je to jedna z největších veřejně obchodovatelných energetických

společností na světě a v rámci Ruska jedna z největších firem vůbec. Patří mezi hlavní dodavatele energie do států NATO. Vývoz energií pomáhal Rusku zaplatit invazi na Ukrajinu, což znamenalo, že Evropa sice přispěchala Ukrajině na pomoc, ale zároveň Rusku platila, aby mohlo útočit dál. Zbytek světa tak nechápal, co se děje, kdo o čem – a o kom – rozhoduje. A ruskými elitami to (až na to, že přišly o pár jacht) nijak zvlášť neotrášlo.

Lidé si začali všimnat provázanosti ruské energetické infrastruktury s politickou elitou Západu. Slyšeli, že bývalý rakouský ministr zahraničí pracoval pro Rosneft a bývalý německý kancléř zase pro Gazprom. Že bývalý rakouský kancléř a bývalý náměstek ministra zahraničí Spojených států dělali pro Lukoil a bývalý francouzský premiér zároveň pro dvě ruské energetické společnosti – Zarubezhneft a Siber. Všude se skloňovalo slovo „oligarcha“ a tvrdit o geopolitické situaci, že je nepřehledná a matoucí, by bylo přinejmenším podhodnocením situace.

Tenhle vysloveně šílený příběh nic z toho moc nevyjasní. Akcie *Gazneftu* kvůli sankcím poklesly nejvíc od jeho privatizace a ve chvíli, kdy píšu tenhle text, vůbec nejsou na trhu. Bizarní příběh privatizace *Gazneftu* a způsob, jak ke spoustě těchto akcí přišli jejich současní oligarchičtí majitelé, je obsahem tohoto románu.

(A i když *Gazneft* představuje konkrétní firmu, říkám si, že by se jeho příběh dal zobecnit na mnoho privatizovaných společností, jejichž přechod do rukou několika málo jednotlivců, spojený s korupcí a vraždami, dal vzniknout ruské oligarchii.)

Ještě poslední upozornění ohledně skutečnosti, že je tahle kniha fikce podle skutečného příběhu. Z důvodů, jež jsem už uvedl, a ještě z dalšího důvodu, který pochopíte, když si knihu přečtete, nechci příliš specifikovat, co je reálné a co ne. Nepředpokládejte, že ty nejšílenější pasáže – například rybářská výprava ke Kaspickému moři nebo únos v rámci sporu mezi kluby – jsou smyšlené. Lidé se dostávali do problémů nejčastěji kvůli zdánlivě banálním, technickým věcem. K těmhle dvěma úplně absurdním scénám,

stejně jako k mnoha dalším, skutečně došlo. Postsovětské Rusko bylo Divokým západem Východu.

–Josh Haven

KAPITOLA 1

2. června 1994

V Londýně je možná víc barů – hospod, podniků, kde se podávají alkoholické nápoje – než v jakémkoli jiném městě na světě. Nabídka je nepřeborná; bohatý výběr hospod malebných i starodávných, viktoriánských i churchilliánských, elegantních i ultramoderních. Svůj bar má ve městě i každá hotelová restaurace. Některé z nich jsou docela slavné; slouží hostům, kteří si chtějí dát aperitiv, šláftruňk nebo potřebují záminku, aby si mohli vzít kvádro. Chlastat se do nich nechodí. Jediný důvod, proč byste šli nasávat do hotelového baru v Londýně, je, že vám došlo pití v minibaru.

John Mills už měl Londýna, světa, bankovníctví, byznysu, svojí práci – bývalé práce –, toho, že byl tak daleko od Ameriky, od svojí ženy a jejich společného domova v Texasu, plné zuby. A tak se vykašlal na skvělý, velmi dobře placený džob v přední investiční bance a koupil si letenku do Dallasu. Letělo mu to dopoledne. I se započítáním času nutného na sbalení veškerých krámů, které s sebou tahal už tři roky – z Texasu přes Tokio a Indii až do Londýna –, se ještě v klidu stíhal opít, sdělit světu mezinárodních financí, aby šel do hajzlu, vystřízlivět, dostat se včas na Heathrow a v letadle se deset hodin prospat.

Byla jedna ráno a v jídelně hotelu Goring byli jen barman a parta hulákajících byznysmenů – zřejmě makléřů, v pruhovaných košilích s bílými límečky –, kteří něco oslavovali. John byl přesně v té náladě, kdy měl sto chutí začít po téhle bandě spokojených a dobře se bavících lidí házet prázdné lahve. Ale žádné neměl. Jen prázdnou sklenici. Zvedl ji, aby ji viděl barman. Když přišel, znovu mu dolil – nějakou nechutně drahou irskou whisky. John přemýšlel, jak dlouho si ještě bude moct takovou kvalitu dovolit, když skončil v práci.

Barman zvedl láhev, John mu poděkoval, a než stačil odejít, řekl:

„Můžu se vás na něco zeptat?“

„Samozřejmě, pane,“ řekl barman.

„Proč se sakra hotel tady v Londýně jmenuje Goring? To je, jako kdyby byl v Pearl Harboru hotel ‚Admirál Yamamoto‘.“

Barman šel pryč. John za ním zavolal. „Tak přestaňte mlžit a rovnou ho pojmenujte hotel Wernher von Braun.“

Barman ho ignoroval. Rozléval další rundu makléřům; zřejmě poslední. Hostitel, který mluvil anglicky s lehkým přízvukem, barmana požádal o slivovici – českou slivovici – na závěrečný přípitek. John přemýšlel, jestli až zaplatí, vyhlásí sucharský barman poslední objednávky a začne zavírat. Hotel Admirál Yamamoto – jak se tomuhle mohl někdo nezasmát? Ignorant.

John nebyl dost střízlivý, aby dokázal nenápadně odposlouchávat, a tak z dlouhého přípitku chlápka, co objednával slivovici, pochopil jenom, že se té skupince fakt vydal nějaký obchod nebo tak něco. Muži – celkem šest, všichni docela mladí, kolem třicítky – dopili svoji pálenku, a když se poobjímali a potřásli si rukama, začali odcházet z baru.

John zase mávl na barmana. „Máte tam camelky s filtrem?“

„Ne, pane,“ řekl barman.

Ten, co objednával slivovici, krácel k baru a počítal peníze. „Že by jim šel vypsát czech,“ proběhlo Johnovi hlavou a v duchu se zasmál.

„Co máte?“ řekl John barmanovi.

„Nic, pane; obávám se, že cigarety došly,“ řekl barman. „Ráno budeme doplňovat zásoby.“

„Super,“ řekl John. „Odpovídající závěr dne.“ Dopil svoji whisky.

„Můžu vám nabídnout svoji?“ řekl ten, co objednával slivovici.

„To byste byl hodný, děkuju,“ řekl John. „Co kouříte?“

Ten, co objednával slivovici, kráčel směrem k Johnovi a z náprsní kapsy vytahoval krabičku.

„Lajky,“ odpověděl, švihl spodkem krabičky, aby vysunul cigaretu, a nabídl ji Johnovi.

„Aha,“ řekl John. „Ty jsem ještě neměl. Máte je z domova?“

„Ne,“ řekl chlapík. „V České republice se neprodávají. Jenom v Rusku a – očividně – v Londýně. Viděl jsem je v trafice. Byl jsem zvědavý.“

„Jaké jsou?“ chtěl vědět John a nechal si připálit poniklovaným zapalovačem Zippo.

„Jde to. Nejsou ani nějak skvělé, ani strašné. Dají se.“

John si potáhl, souhlasně pokýval hlavou a dodal: „Jakákoli cigareta je vynikající, když žádné nemáte. Díky.“

„Rádo se stalo,“ řekl chlapík. „Pane...?“

„Mills,“ představil se John a podal mu ruku. „John Mills.“

„Petr Kováč,“ řekl chlapík. Potřásli si rukama a John zamával na barmana. „Dáte si se mnou skleničku, pane Kováči?“

Petr Kováč se podíval na hodinky a pokrčil rameny. „Ano, děkuju. Já jsem Petr.“

John přikývl, ukázal barmanovi dva zdvižené prsty a Petrovi řekl: „Slivovici?“

„Perfektní.“

Za hodinu už seděli u stolu s kulatou lahví slivovice, kterou si přenesli s sebou, a vyprávěli si historky ze života – klasické dvě strany jedné mince – John, odjakživa kapitalista; nadnárodní investor, kterému z toho bylo nanic; Petr, odjakživa socialista, který se ve svojí vlasti teprve nedávno vrhl na čerstvě svobodný trh – a právě vydělal svůj první milion dolarů.

Po pádu socialismu a před rozdělením Československa potřebovala pseudoprozatímní vláda zprivatizovat dříve státní socialistické podniky; celá země musela projít restrukturalizací. S pomocí Mezinárodního měnového fondu československá vláda vydala všem Čechům a Slovákům kupónové knížky. Kupóny byly směnitelné za akcie a majitelé jejich prostřednictvím získávali procentní podíl ve firmách. Jednoduchá matematika byla taková, že kdyby na aukci přišlo sto lidí a každý měl jeden kupón, dostal by každý po procentu z nově vydaných akcií společnosti. V období po revoluci nikdo netušil, jestli české socialistické firmy přežijí privatizaci, natož rozdělení Československa na dva nezávislé státy.

Petr nicméně tušil, že kdyby se do země podařilo přivést trochu tvrdého kapitálu, zvládly by to bez problémů. Taky nesdílel obavu, že jeho zemi postihne krvavá občanská válka jako v Jugoslávii. Balkánské války zuřily něco málo přes tři sta kilometrů dál na jih. Ale Petr se neváhal vsadit (doslova o veškerý svůj majetek), že mezi Čechy a Slováky nepanuje žádná nenávisť, a že sice chtějí samostatnost, ale rádi se rozejdou v dobrém; že rozdělení bude mírumilovné a výsledkem budou dva státy na cestě k prosperitě. Shromáždil všechny svoje peníze, odletěl do Londýna a utratil je, aby se sešel s pár akcionáři v City a získal je pro svůj plán: nakoupit kupóny ve velkém. Nevyzařovalo z něj jen sebevědomí, ale i kompetentnost. Přesvědčil pět chlapů, aby každý investoval půl milionu liber, a vrátil se do České republiky s kufrem plným bankovek – amerických dolarů. Koupil si auto a jezdil mezi Prahou, Plzní, Brnem a Ostravou i po venkovských oblastech a vykupoval kupóny od každého, kdo byl ochotný je prodat.

Většina lidí, kteří mu je prodávali, si myslela, že se zbláznil, když vyměňuje tvrdou měnu – stabilní, opravdové peníze, které přes noc osmdesát procent hodnoty určitě neztratí – za skoro bezcenné útržky papíru upadajících komunistických firem. Petr a jeho malý investiční fond nakonec vlastnili velké podíly – 5 %, 10 %, 20 % – ve stovkách českých společností. Všechno od montoven autobusů po sklárny. Dneska část tohoto majetku zpeněžili.

Investice dvou a půl milionů liber během dvou let přinesla akcie v ceně skoro jedné miliardy českých korun – tedy asi dvaceti milionů britských liber. A teď byl Petr jeden z nejbohatších lidí ve své zemi.

John měl za sebou dost odlišný den. Obyčejný den, až do odpoledne, kdy se u oběda pustil do pročitání amerických ranních novin. Narazil na článek o svém spolužákovi, dalším absolventovi Harvardu, který zrovna zkapitalizoval nový hedgeový fond. Mohl se tak stát svým vlastním pánem s půl miliardou dolarů pod palcem. A to bylo v pořádku – John úspěch nikomu nezáviděl, ať už ekonomický, nebo jiný. Takhle konkrétní zpráva ho rozčílila proto, že ten konkrétní spolužák byl idiot. Neskutečný idiot. Našly by se i drny na bostonském stadionu, které měly vyšší IQ než on. Ale najednou měl vlastní fond a nezodpovídal se nikomu kromě lidí, které v následujících měsících svojí neschopností rozhodně připraví o peníze. Bylo to k vzteku.

John odložil noviny a chvíli se dusil ve velkém kotlíku sebepohrdání. Jestli byl takový neandrtálec jako tenhle jeho bývalý spolužák schopný řídit vlastní život a rozhodovat o něm, proč ne John? Proč pořád posedával na schůdku korporátní pyramidy? Mohl snad být tenhle člověk, kterého běžně přechytračily i neživé předměty, nakonec mazanější než John? Nebo měl víc sebevědomí, aby plaval, zatímco ostatní klesali ke dnu?

Ucítil záchvěv existenciální krize. Na krizi středního věku byl ještě moc mladý, ne? Bylo mu třicet. Už třicet, a ještě nikdy nevyšel na žádnou horu, nebojoval s býkem ani se neúčastnil automobilové honičky. Na vysoké boxoval a předtím byl ve skautu, ale nikdy nebyl v armádě, nikdy na nikoho nestřílel ani nikdo nestřílel na něj. Mrhal životem v kanceláři, kde vyřizoval papíry za jiné lidi. Byl nejvyšší čas s tím něco udělat.

Opřel se do židle, zapálil si cigaretu a zadíval se na strop. Po pár dalších cigaretách zaklepal jeho šéf, vedoucí evropského investičního portfolia, na skleněné dveře uprostřed velké skleněné stěny Johnovy kanceláře a strčil hlavu dovnitř.

„Johne, promiň, ale tady nemůžeš kouřit.“

„Vážně?“ řekl John a vyfoukl oblak modrého tabákového dýmu.

„Vážně.“

„No jo, no,“ řekl John a hodil cigaretu do nedopitého hrnku kávy. „Končím.“

„... Cože?“

„S radostí podávám rezignaci, Alane. Pověz to ostatním.“ John vstal a začal vyklízet šuplíky. Za pár minut byl v Johnově kanceláři šéf celé londýnské pobočky a nabízel mu, že tam nechá namontovat dveře z neprůhledného skla a oddělenou ventilaci, aby tam John mohl kouřit a nikdo se to nedozvěděl. John zdvořile odmítl, potřásl šéfovi rukou a odešel z budovy s malou krabicí z tvrdého papíru s osobními věcmi. Fotkou manželky, rotačním vizitkářem, pár knihami – to bylo všechno.

Vrátil se do hotelu, kde bydlel, požádal recepčního, aby mu zařídil let domů, zavolal ženě, aby jí novinu pověděl – podle očekávání byla nadšená – musela se vrátit do Texasu, aby se postarala o rodiče, a nedělalo jí dobře být od něj pět tisíc mil daleko –, sbalil si kufry a zamířil do baru.

„Pane jo,“ řekl Petr. „To je tedy den.“

„To je,“ řekl John a vzal si od něj další Lajku.

„Ale gratuluju. Máš něco, čemu v Praze říkáme tah na branku.“ John se zasmál.

„Co budeš dělat teď?“ řekl Petr a zapálil si sám další Lajku.

„Asi si založím vlastní fond,“ odpověděl John. „Je to pár let, co jsem dělal na naší pobočce v Tokiu a byl tam takový chlápek – chlápek, co začal s továrnou na šicí stroje a vybudoval si průmyslové impérium – a dost jsme se sprátelili. Za války sloužil u císařského námořnictva – bojoval v bitvě u Midway – a měl spoustu zajímavých historek. Poslechnout si o historických událostech z první ruky se ti nepoštěstí každý den. Obzvlášť z japonské perspektivy; tam se o tom moc nemluví, kromě občasných hádek o svatyni Jasukuni. Každopádně mi říkal, že kdybych chtěl někdy rozjet vlastní byznys, za milion do toho půjde. Mám i nějaké další

kontakty. Vlastně spousta. Myslím, že peníze dohromady dám – jenom si potřebuju rozmyslet, co s nimi.“

Petr přikývl.

„Běží ještě nějaké kupónové privatizace?“

Petr zavrtěl hlavou. „Jenom v Rusku.“

John vyfoukl obláček dýmu. „A Rusko nevyhovuje?“

„No, vezmi si to takhle – když v Evropě padl komunismus, všechny tyhle země začaly od nuly – my, Maďarsko, Polsko, Litva a tak dále. Byly to vítězové. Porazily sovětský přízrak. Dokázaly jít dál s pocitem národní jednoty a bratrství, který ti dá vyhraná válka. A Rusové? Ti sice komunismus nesnášeli, ale je lepší být vítěz v komunismu než poražený v kapitalismu... chápeš, ne? Líbí se jim, že Gorbačov s Jelcinem už fakt neposílají lidi do gulagů, ale vadí jim, že jim Gorbačov s Jelcinem uflkli koule. Jestli chápeš. Nemají žádného Havla nebo Lecha Wałęsu. Mají vládu, kterou nerespektují, chybí jim nějaká jasná autorita, nemají pocit, že by se měli sjednocovat kvůli novému začátku. Připadá jim, že je všichni podvedli. Západ, satelitní státy, vlastní vláda i oni sami se sebe navzájem. A nezapomínej, že Rusko není národní stát jako Česko nebo Slovensko nebo Polsko. ‚Rus‘ je občanská příslušnost a ‚Rus‘ je taky národnost, ale ne všichni Rusové jsou Rusové, chápeš? Máš tam taky Bělorusy, Tatary, Baškiry, Čuvaše, Avary, Čečence, Mordvince, Darginy, Kazachy, Armény, Udmurty, Osety, Inguše, Tvince, Uzbeky, Laky, Kalmyky, Židy, Gruzínce, Karely a na Dálném východě i Korejce. Chápeš? Takhle bych mohl pokračovat ještě půl hodiny. A většinou se navzájem nesnášejí. Někteří odjeli do vlastních národních států – Bělorusové do Běloruska, Uzbekové do Uzbekistánu, Židé do Izraele atd. Ale většina je pořád tam, takže ta země má charakter takové velikánské Jugoslávie. K tomu přidej obří armádu, která teď většinou nedostává zaplacen, obří tajnou policii – která teď taky spíš nedostává zaplacen – a největší černý trh na světě. Investovat tam je jině než investovat třeba v Estonsku. Je to jako v nějakém městečku zlatokopů na Divokém západě, kde neplatí žádné zákony. Jako

v tom filmu s Humphreym Bogartem, víš? Ale místo městečka je to největší země na světě. Zajímá tě svobodný trh – tohle je nejsvobodnější trh na světě. Když tě někdo oškube, nemáš kam zavolat o pomoc.“

John přikyvoval. To všechno už věděl. A věděl, že má Petr pravdu. Proto do Ruska nevrátil žádné z peněz svojí společnosti... Ale ty kupóny... Rusko mělo některé z nejhodnotnějších firem na světě. A ruská ekonomika – i Rusové jako národ – potřebovala tvrdou měnu o dost víc než Češi.

„Strávil jsi v Rusku hodně času?“ řekl John po chvíli.

„Zas tak moc ne, ale stačilo to. Před kupónovkou jsem na západě SSSR prodával české kancelářské potřeby.“

John pokýval hlavou. „Mluvíš rusky?“

„Ano.“

„Plynně?“

„Ano.“

John znovu pokýval hlavou a poškrábal se na bradě. Po chvíli dolil sklenici sobě i Petrovi, napil se a chvíli si pálenku vychutnával. „Petře... Na něco se tě zeptám. Když jsi byl malý a poslouchal jsi o těch zlatokopeckých městečkách v Americe v období zlaté horečky, říkal sis – ty jo, to jsem rád, že jsem tam nebyl, určitě to bylo moc nebezpečné?“

Petr otáčel skleničkou a čekal, co John řekne dál.

„Nebo,“ pokračoval John, „sis myslel, sakra, přál bych si tam tehdy být, s vlastním koltem, kovbojským kloboukem a zlatým dolem.“

Petr ještě chvíli otáčel slivovicí a pak ji vypil.

KAPITOLA 2

Noční recepční zvládl přerezervovat Johnovu letenku do Dallasu na letenku do Moskvy. John řekl manželce, že domů dorazí o něco později. Stručně jí shrnul svůj plán – že se chce jenom porozhlédnout, zjistit, jaké je v Rusku tržní klima; posoudit, jestli bude mít nějaké příležitosti.

Řekla mu, že ho miluje, aby byl opatrný a aby v pořádku dorazil domů, díky čemuž se John cítil ještě o trochu víc jako prospektor vydávající se pátrat po zlatě do vzdálených kopců, kde nikdo nepotřeboval žádné blbé odznaky. Což, kdyby měl být upřímný, bylo asi 50 % jeho motivace se do Ruska vydat. Cítil se díky tomu tak trochu jako hrdina – nebo aspoň odvážný člověk. Slíbil jí, že bude opatrný, řekl jí, že ji miluje, a pak doběhl ke gatu, kde už stál Petr a významně ukazoval na hodinky. Všichni ostatní už nastoupili.

Během letu toho spolu ti dva moc nenamluvili; oba se potřebovali vyspat z příšerné kocoviny – i když ne tak příšerné, jaká je mohla čekat po Johnově první zkušenosti s nejsvobodnějším trhem ze všech. Petr si ještě asi půl hodiny po odletu masíroval spánky, měl zakloněnou hlavu a zavřené oči, ale pak je najednou prudce otevřel a vytáhl peněženku. Prohlédl si bankovky, které v ní měl, a otočil se na Johna.

„Mám jenom libry... můžeš mi vyměnit dvacku?“

„No jasně, proč?“ John vytáhl svoji peněženku, vylovil z ní dvacetidolarovku, podal ji Petrovi a vzal si od něj jeho dvacet liber.

„Chci něco zkusit.“

Letěli s Aeroflotem, ruskými aerolinkami, které – díky všem svým mezinárodním vazbám – zvládaly kolaps SSSR docela slušně. Tak slušně, že letadlo nevypadalo ani moc zchátrale, i když se John nedokázal ubránit myšlence, jaké za sebou asi tak může mít bezpečnostní kontroly. Knoflík na přivolání obsluhy nefungoval – to nebylo dobré znamení –, ale Petr zamával na letušku, která přišla v pěkném modrém sáčku, šatech s květinovým potiskem a se zdvořilým, mezinárodním úsměvem.

Řekla něco rusky Petrovi, Petr řekl rusky něco jí. Zavrtěla hlavou. Petr řekl něco jiného. Naklonila hlavu na stranu a na chvíli se zamyslela. Řekla něco Petrovi; ten zvedl Johnovu dvacetidolarovku. Přikývla a odešla do zadní části letadla.

„Co jsi jí povídal?“ řekl John.

„Ptal jsem se, jestli je na palubě nouzový kyslík.“

Letuška se za okamžik vrátila s křiklavě žlutou lahví, která vypadala jako malá potápěčská nádrž. Ventil nahoře byl spojený s hnědou maskou z gumy, která vypadala jako pozůstatek padesátých let. Petr jí podal dvacku, ona mu podala lahev a odkráčela pryč.

Petr mžoural na návod v azbuce, potom si masku nasadil na pusku a nos, otevřel ventil a zhluboka se nadechl. Udělal to pětkrát nebo šestkrát, potom zaklonil hlavu a nadechl se normálního (kabinového) vzduchu.

„Moc příjemné,“ řekl a otočil zakloněnou hlavu k Johnovi. „Už mě nebolí hlava. Zkus to.“

John to zkusil. Fungovalo to úplně magicky. Než skončil, Petr už stačil usnout. John zabral hned minutu nebo dvě po něm.

Probudili se, když letadlo zadrncalo na ranveji v Moskvě. Zadrncalo znovu a pak se při zastavování na přistávací ploše, která zoufale potřebovala nově vyasfaltovat, roztrásl jako mixér. Pár minut pojíždělo a pak se dvacet minut čekalo na pojízdne schůdky, po kterých mohli cestující vylézt ven.

Terminál moskevského mezinárodního letiště byl plný neonových světel a linolea, dřeva z dob, kdy bylo levnější než umělá hmota, a abstraktních soch ve stylu brutalismu sedmdesátých let. John a Petr předložili víza, která Petr ráno získal na ruském velvyslanectví v Londýně (po mastném úplatku za urychlení procesu). Pasový úředník s neutrálním výrazem ve tváři – v uniformě vojenského stříhu – si oba muže bez náznaku úsměvu prohlédl, potom jejich víza i pasy; orazítkoval je a posunul zpátky malým otvorem v dolní části svého okénka. John mu poděkoval. Muž jim mávnutím naznačil, aby šli dál.

Vzali si zavazadla z neuhledné hromady a vyšli zase ven. Na taxíky se stála fronta. Byl teplý letní den, trochu zataženo; všechny taxíky byly žigulíky, a když se muži dostali na špici fronty, nacpali svoje věci do kufru auta, vlezli si na zadní sedadla a Petr řekl, že jedou do hotelu Metropol. John neuměl rusky, ale snažil se držet v obraze, jak jenom uměl:

Řidič jim oznámil cenu. Petr řekl, že je to absurdní. Řidič taxíku opáčil, že si v tom případě může vystoupit. Petr pokrčil rameny a otevřel dveře. Řidič oznámil novou cenu. Petr ji odmítl a přišel s protinávrhem. Řidiče to hluboce urazilo a vytasil se s protiargumentem, proti kterému se zase ohradil Petr. Nakonec se shodli na pěti librách, i když Petr řekl, že si řidič místo toho vezme pět dolarů. John podal Petrovi pět dolarovku, on ji ukázal řidiči a řekl mu, že zaplatí, až budou na místě. Řidič trval na tom, že chce dostat zaplacenou předem. Petr znovu otevřel dveře. Řidič nastartoval motor a s ještě pořád otevřenými dveřmi začal vyjíždět od obrubníku. Petr je zavřel a John udiveně vrtěl hlavou.

Letiště – Šeremetěvo – bylo asi dvacet minut na sever od obrovského silničního okruhu kolem Moskvy. Na rozdíl od všech ostatních mezinárodních letišť, která John dosud navštívil, cesta vedla nezastavěným lesem. Jako by Šeremetěvo bylo chata na venkově. Okruh vyznačoval okraj Moskvy. Moskevské periferie byly stejně ponuré a depresivní jako ve špionážních filmech.

Směrem od okruhu k centru města – kde stál blok od Rudého náměstí a dva bloky od Kremle slavný hotel Metropol – město prošlo magickou proměnou.

Žigulíky vystřídalaly mercedesy. Nebo aspoň půlku z nich – půlka aut vypadala jako z padesátých let a druhá půlka byly Mercedesy, bavoráky a jedno Lamborghini Diabla. Většinou vypadaly jako zbrusu nové – byly dokonale navoskované a vyleštěné. Všude stály nedostavěné nové budovy, na kterých se nepracovalo. Vedle betonových budov stály prosklené, plné blikajících světel, takže to tam vypadalo jako malé Time Square. Každý povrch byl zaplněný reklamou. Každý chodník byl plný lidí, kteří něco kupovali nebo prodávali. Johnovi to připomnělo stánky u Seiny v Paříži. Viděl neelegantní ženy v šátcích a sešlé chlapy v omšelých kabátech mezi chlápky se zlatými řetězy a bílými obleky a houf dlouhonožných žen v krátkých sukních, které vypadaly, jako by patřily na mola v Miláně.

Taxík zastavil u červeného koberce před Metropolem. Dveře jim otevřel lokaj v livreji a bílých rukavičkách a Petr podal pětidolarovku zase Johnovi a řekl: „Neplat, dokud nevytáhnu zavazadla z kufru.“ Petr a lokaj v bílých rukavičkách vyložili zavazadla, John dal bankovku řidiči, který mu gestem ukázal, že má vystoupit, a pak vyrazil se svým žigulíkem do hustého moskevského provozu.

Ve vestibulu Metropolu panoval čilý ruch – osazenstvo tvořila směsice cizinců, které šlo snadno rozpoznat podle oblečení, ruských zbohatlíků, kteří se dali identifikovat ještě snáz, a překrásných žen – některé z nich byly přilepené ke svým společníkům, jiné zjevně k dispozici coby společnice. Od lehce sníženého vchodu vedlo nahoru schodiště; schody byly z mramoru, veškeré příslušenství z mosazi, kazetový strop podepřený naleštěnými dřevěnými pilíři. Červený koberec byl lehce prošoupaný.

Lokaj nechal jejich zavazadla u recepce, kde je anglicky pozdravil muž ve špatně střiženém, ale přesto – z nějakého důvodu – drazze vypadajícím obleku. Přemluvil je, aby si místo dvou obyčejných

pokojů pronajali dvoupokojovou suitu Ermitáž. Byl to první Rus, kterého John viděl se usmívat.

Petr zaplatil dopředu na dva týdny dvěma padesátilibrovkami a recepční zazvonil na zvonek, který měl na stole. Když nikdo nereagoval, zakřičel „Slávo“ na muže v obleku, jemuž mohlo být něco ke třiceti a zrovna zaujatě konverzoval s jednou z žen. Sláva přišel s vozíkem na kufry, naložil Johnova a Petrova zavazadla, od recepčního dostal instrukce v ruštině a pár klíčů a odvedl je k výtahu. Vevnitř seděl na malé stoličce liftboy; Sláva mu něco řekl a výtah se rozjel nahoru. Škobrtavě.

Dorazili do nejvyššího patra, do stroze působící chodby. Liftboy – asi šestnáctiletý kluk – natáhl ruku pro spropitné. Sláva ho přes ni plácl a zavedl Johna s Petrem k velkým dvojitým dveřím na konci chodby. Vevnitř byla opulentní suite s ložnicemi na protilehlých stranách velkého obývacího pokoje. Zdálo se, že veškerý nábytek je ještě z doby před Říjnovou revolucí.

John s Petrem se rozhlíželi kolem sebe a Sláva se anglicky se silným přízvukem zeptal:

„Bude vám suite vyhovovat?“

John se podíval na Petra, který přikývl.

„Dokonale, díky,“ řekl John a vytáhl z peněženky pětidolarovku jako spropitné.

„Můžu pro vás něco obstarat? Jídlo, pití, rezervace na večeři v restauraci?“

„Jsou rezervace nutné?“ zeptal se John.

„Ne,“ odpověděl Sláva.

„Tak asi nic nepotřebujeme,“ řekl John a podíval se na Petra, který znovu přikývl.

„Chtěli byste si popovídat s některou z dívek zezdola?“

„Ehm, ne,“ řekl John, kterého ta otázka trochu vyvedla z míry.

„Kolik stojí?“ zeptal se Petr.

„Samozřejmě s nimi o tom jde vyjednávat, ale asi padesát dolarů za noc.“

„Díky,“ řekl Petr. „Teď ne, ale dáme vám vědět.“

Sláva přikývl, položil dva klíče na malý stolek u dveří a zmizel. „Koukám, že si děláš starosti,“ řekl Petr po jeho odchodu. „Nebudu si kupovat prostitutku.“

„Jsi svobodný,“ konstatoval John. „Nic mi do toho není.“

„Je to ale...“, začal vysvětloval Petr, zapálil si cigaretu a pak hodil krabičku Johnovi, „... skvělý indikátor síly místní ekonomiky. Když jsem tady byl naposledy, šly ty nejlepší za deset dolarů za noc.“

„Aha,“ řekl John. Taky si zapálil. „Možná bychom měli začít dělat termínované obchody se šlapkami.“

Petr se zasmál.